

Prosklené plochy - smrtelné nebezpečí pro ptáky

Lidská činnost významně ovlivňuje volně žijící živočichy. Jedním z ohrožujících faktorů, který souvisí s moderní výstavbou, jsou nárazy ptáků do prosklených ploch. **Následkem těchto nárazů v ČR každoročně zahyne odhadem kolem 1 milionu ptáků, v Evropě se poté jedná o až 100 milionů, v celém světě je to kolem miliardy jedinců.** Ptáci narážejí do nezabezpečených prosklených protihlukových stěn, ale stejně často také do daleko menších skleněných ploch na rodinných domech, panelových domech, školách, administrativních budovách, zastávkách hromadné dopravy, ale i na kůlnách, sklenících, skleněných zábradlích, prosklených balkónech aj. Těchto úhynů stále přibývá, protože v posledních letech roste trend velkých prosklených ploch, což je dáno mimo jiné rozvojem technických vlastností a konstrukčních množností současných okenních systémů.

Ačkoliv existuje základní právní úprava, která stanovuje povinnost, mj. i při výstavbě, omezovat úhyn a zraňování živočichů, jsou běžně schvalovány projekty budov opláštěných skly, čiré výplně má i velká část zastávek hromadné dopravy.

Problematicke kolizí ptáků se skly se v ČR dlouhodobě věnuje především Česká společnost ornitologická. Snaží se upozornit veřejnost na tento problém a ukazovat možná opatření. **Řešení není složité - ptákům je nutné skleněnou plochu zviditelnit, zvýraznit, aby pochopili, že tudy neproletí.** Důležité je myslet na zabezpečení skleněné plochy již při samotném projektování - přičemž je nutné brát v potaz, že riziková je již skleněná plocha od velikosti 2 m². Možných zabezpečení je celá řada, například použití poloprůhledných, broušených, pískovaných nebo potištěných skel, využít se dá také osazení pevných venkovních žaluzií apod. Pomoci mohou i záclony nebo vně umístěné sítě. Existující skleněné plochy je možné zviditelnit také pomocí samolepek. V praxi se ukázalo, že **jedna silueta dravce na skleněné ploše je překonaný, nefunkční způsob zabezpečení.** Nepohybující se silueta není pro ptáky reálnou hrozbou, jen pevným objektem, kolem kterého se snaží proletět. Lepší jsou barevně výraznější samolepky (květiny, geometrické tvary nebo jen obyčejné proužky), pro jejichž umístění platí tzv. pravidlo dlaně, kdy se rozmezí od okraje skleněné plochy a od dalšího motivu pohybuje max. 10 cm od sebe. Je možné použít i speciální UV samolepky, které se opět nalepí na okno. Pro člověka jsou průsvitné, ptáci je ale vidí výrazně (neboť mají jiné spektrum vidění než člověk). UV samolepky nestíní, vypadají dobře, jejich slabinou však je, že nevydrží trvale, ale měly by se relativně často (cca co 2 roky) obměňovat.

Smrt nárazem do skla se týká téměř všech druhů ptáků. Mezi ptačí oběti skleněných ploch patří běžní pěvci, například červenky, sýkory, pěnkavy, vlaštovky, kosi, drozdi, ale i strakapoudi, hrdličky, případně dravci, jako je poštolka či krahujec.

Co dělat při nálezu zraněného ptáka? Někteří ptáci náraz do skla přežijí, ale většina utrpí otřes mozku. Ptáka po nárazu (může to být náraz nejen do skla, ale např. do jedoucího auta) poznáte podle toho, že je omráčený, schoulený, přivírá oči, nereaguje a není schopen se orientovat a odletět. V případě nálezu takto zraněného jedince je potřeba ho hlavně dostat do bezpečí, tj. dát ho nejlépe do suché krabice bez vody a potravy a kontaktovat příslušnou [záchrannou stanici](#). Rozhodně není vhodné ho jen umístit na strom a nechat v místě nálezu, jelikož se může snadno stát obětí predátorů.

Díky iniciativě ochrany přírody byl 1. prosince 2022 schválen dokument pro ochranu ptáků ve městech. Standard [Opatření v rámci prevence kolizí ptáků s transparentními a reflexními materiály](#), který vznikl ze spolupráce České společnosti ornitologické (ČSO) a Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR) nabízí řešení pro existující i nově vznikající budovy, aby jejich prosklené plochy nebyly nebezpečné pro ptáky. Jeho součástí jsou mimo jiné obecná pravidla prevence kolizí ptáků s rizikovými plochami. Zahrnuje i způsob, jak posuzovat individuální rizikovitost budov.

Více o této problematice se lze dozvědět např. zde: <http://www.zelenadomacnost.com/katalog/134-Ptaci-budky-hnizda-krmítka-krmeni-ochrana-a-dalsi-Ochrana-proti-narazum-do-skel/>. Dále také v publikaci [Ptáci a skla](#), či odborné publikaci [Kolize ptáků se s transparentními a reflexními plochami](#).

Na webu [Bezpečné zastávky](#) najdete nejen více informací, ale i cestu k jejich zabezpečení. Například [Praha](#) zahrnuje podmínku bezpečnosti pro ptáky do výběrového řízení na [design](#) nových autobusových zastávek. Na ně umístila motiv s drobnými kolečky. ČSO může jednat s výrobcí skel, městy a velkými společnostmi, ale na zabezpečení jednotlivých zastávek kapacity nestačí. Na rizikové zastávky na území CHKO Beskydy mohou lidé upozornit přímo Správu CHKO Beskydy, která se ochranou ptáků před nárazy do skla bude dále zabývat. (RNDr. Dana Bartošová)

Obrazová příloha:

Jedna ptačí silueta na prosklené ploše nestačí.

Ukázka snahy o zabezpečení skel před nárazy ptáků.

Autobusová zastávka v Praze s vhodnou úpravou skleněných ploch.

Samolepky s UV efektem

Pohled člověka

Pohled ptáka

Vlevo pohled lidským okem, vpravo jak vidí samolepky s UV efektem ptáci *foto: Window Alert*

CHKO Beskydy - ukázka prosklené části budovy, která může být pro ptáky nebezpečná, protože odráží okolní lesní porost
(Autor fotodokumentace: D.Bartošová)